מב: כירה פרק שלישי שבת

אבל נותן הוא לתוך הקערה כו'. מהכא ליכא למידק דעירוי ככלי שני מדקתני לא יתן לתוכה תבלין ולא אשמעינן רבותא אפילו שלא יערה על הקערה שתבלין בתוכה דאדרבה דוק מסיפא דקתני אבל נותן הוא לתוך הקערה ולא קתני מערה על הקערה שתבלין בתוכה ורבינו שמואל מביא ראיה דעירוי ככלי שני מהא דקי"ל תתאה גבר ולר"י נראה דעירוי ככלי ראשון ומביא ראיה דבזבחים בפרק דם חטאת (דף לה: ושם) ת"ר אשר תבושל בו אין לי אלא שיבשל בו עירה לתוכו רותח מניין תלמוד לומר [אשר תבושל] בו יכבר אלמא דעירוי חשיב מבשל וירושלמי בפרק כירה בעי מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה ר' יוחנה אמר אסור דעירוי ככלי ראשון מיליה דר' יונה מן הדא אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח ודמי ר' יוסי אמן כלי חרס בולע תבלין אינו מתבשל חשיב רבי יוסי בר בון והתניא מגיין שבכלי נחשת כן תלמוד לומר ואם בכלי נחשת בשלה אית לן למימר כלי נחשת בלע בתמיה פי' ע"י עירוי אם אינו מבשל לא בלע אלמא דמסיק דעירוי ככלי ראשון ונראה דעירוי לא הוי ככלי ראשון ולא ככלי שני אלא מבשל כדי קליפה דהא קי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר דמניא כוותיה בכילד בולין (פסחים עו.) ומ"מ מבשל כדי קליפה דאמר התם תניא כוותיה דשמואל אם לתוך בוץ בלע אלא אימא אם לתוך בוץ קולף בוץ לתוך בוץ מדיח וכן משמע בשילהי מסכת ע"ז (דף עו.) דאמר מר [a]עוקבא זבן יורה מעכו"ם אהדר ליה בדנפא ומסיק כבולעו כך פולטו מה בולעו בינלות אף פולטו בינלות ואי עירוי ככלי ראשון [b]מאי אירית משום דבלע בינלות אפילו בלע בליעה גמורה פלטו בינלות שהוא עירוי אלא ודאי לא מבשל אלא כדי קליפה ואם עירו רותחים על התרנגולת גריכה קליפה וכלי שתשמישו ע"י עירוי כגון קערות יכול להגעילן ע"י עירוי דכבולעו כך פולטו אבל כלי שמבשל בו איסור לא סגי להגעילו על ידי עירוי והא דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עד:) דרש רבא נעוה ארתמיה דהתם מסתמא ע"י עירוי שאני התם דאותה נעוה לא בלעה ע"י רותחא[1]: **לכל** קדרות רותחות הוא נותן. נראה דדוקא בתבלין פליג אבל בשאר דברים מודה דכלי ראשון מבשל אף כשהעבירו מעל האור: **והיינו** דר"נ. נראה דאף לפי' הקונטרס שפי' [2]דבכל מקום דאיכא לישני דפליגי בשל תורה הלך אחר המחמיר ובשל סופרים הלך אחר המיקל וכן לריב"א שפירש שבכל מקום איכא דאמרי טפל לגבי לשון ראשון שהוא עיקר הכא הלכה כליסנא בתרא דלליסנא קמא פליג בריש"א דדרב נחמן ולליסנא בתרא היינו דרב נחמן ומתוך כך פסק רבינו שמואל שמותר לתת מלח בתבשיל בשבת אפילו בכלי ראשון שהעבירו מן האור והמחמיר כליסנא קמא שלא ליתן מלח בקערה כל זמן שהיד סולדת בו תבא עליו ברכה: **ואם** נתנוהו **מבעוד יום מותר.** הלשון דחוק דהוה ליה למימר אבל מבעוד יום נותנין: **ואין** נאותין ממנו **לפי** שאינו מן המוכן. מיכא לאוקמה כר"ש [3]דתמיד מותר השמן שבור ואין ניאותין דקתני הכא היינו כל זמן שדולק *דבמוקלה מחמת מלוה מודה ר"ש כדאמר בגמ' לקמן (דף מה.) אין מוקלה לר"ש אלא שמן שבור בשעה שהוא דולק הואיל והוקלה למלותו הוקלה לאיסורו ולא שבור ממש קאמר דהיא אסור בלאו הכי משום מבשל כדאמר בבילה פ"ב (דף כב. ושם) המסתפק ממנו חייב משום מבשל אלא כלומר שמן המטפטף מן הגר והטלטול דגר עצמו אין לאסור מטעם דהוקלה למלותו ולא אסור לטלטלו אלא משום דנעשה בשים לדבר האסור כדאמרינן בסוף פירקין (דף מז.) הגח לגר שמן ופתילה הואיל ונעשה בשים לדבר האסור אבל מטעם דהוקלה למלותו לא היה אסור לטלטלו שאין ביטול מלוה כמה שמטלטלו: **אע"פ** שאמרו חכמים אין נותנין בו'. אין נותנין כלי תחת הגר לקבל בו את השמן ר"ל למימר דתנן בתמיתין וכלי לקבל בילה לא משמעינן אלא מדיוקא דתמני' אלא משום דבעי למימר אבל כופה עליה כלי נקט בילה: **הצלה** שאינה מצויה **לא** התירו. פי' בקונטרס לדבר שאינו מיטל וגרס בההוא דפריך אבי מינה בסמוך שבכרה לו חבית של טבל בראש גגו דטבל אינו מיטל וקשה לריב"ג דאי גרס בה טבל אמאי פריך לרב יוסף מכריתא אחרת מהך דהכא הוה ליה לאקשויי ועוד דבפרק כל כתבי (לקמן דף קז: ושם) משמע בהדיא דלא גרסי' בבריתא דהכא טבל דלא בשל טבל מיירי דקתני סיפא מזדמנו לו אורחין מביא כלי אחר כו' ונראה לו לפרש דהלכה שאינה מצויה לא התירו לטרוח בכל דבר אפילו בדבר המיטל משום טירחא:

שאינה מצויה **לא** התירו. והא דאין נותנין כלי תחת הגר לקבל שמן חשיב הלכה שאינה מצויה לפי שרגילים לעולם לתת כלי תחת הגר מבעוד יום וגילוגות אע"ג דקאמר בסמוך דשכיחי לא שכיחי כולי האי שיחושו לתת שם כלי מבעוד יום ולהכי חשיב לה הלכה מצויה: המבטל

אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר [4]לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר: גמ' איבעיא להו רבי יהודה אריש קאי ולקולא או דילמא אסיפא קאי ולחומרא ת"ש דתניא רבי יהודה אומר לכל אילפסין הוא נותן לכל הקדירות רותחות הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה ובכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני רבי חייא מלח אינה כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא ואיכא דאמרי סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה בכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני ר' חייא [5]מלח אינה כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשלה והיינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא: מתני' [6]אין נותנין כלי תחת הגר לקבל בו את השמן ואם נתנוה מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן: גמ' אמר רב חסדא [7]אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה אבל כופה עליה כלי שלא תשבר אמר רבה מ"ט דרב חסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל ביצתה באשפה ואינה עשויה להטיל ביצתה במקום מדרון והצלה מצויה התירו והצלה שאינה מצויה לא התירו איתיבי' אביי והצלה שאינה מצויה לא התירו והתניא [8]נשברה לו חבית של טבל בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה בגולפי חדתי דשכיחי דפקעי איתיביה [9]נותנין כלי תחת הגר לקבל ניצוצות ניצוצות נמי שכיחי איתיביה

אבל נותן הוא לתוך הקערה. דלכי שני אינו מבשל: **אמחוי.** כעין קערה גדולה שמערה כל האילפס לתוכה ומשם מערה לקערות: **ר' יהודה אומר לכל וכו'.** בגמ' מפרש אהי קמי אכלי ראשון או אכלי שני: **חוץ מדבר שיש בו חומץ או ציר.** שהן מבשלין את התבלין כשהן רותחין: **ציר.** הנוטף מן הדגים כשמבשלים אותן במכבשה: **גמ' אריש קאי.** אאילפס דקא אסר ת"ק וקאמר ר' יהודה לכל אילפסין הוא נותן דכלי ראשון לא מבשל: **או דילמא אסיפא קאי.** אקערה ותמחוי דקא אמר ת"ק וקא אמר ליה רבי יהודה בכל קערות ותמחויין מודינא לך חוץ מדבר שיש בו חומץ ואפילו כלי שני נמי לא: **דבכלי ראשון נמי לא בשלה.** ומותר ליתן ואפילו בכלי ראשון משהעבירו מן האור: **מתני' אין נותנין.** בשבת: **כלי תחת הגר.** לקבל בו שמן המטפטף משום דשמן מוקלה הוא וקסבר אין כלי ניטל בשבת אלא לצורך דבר הניטל. אי נמי קסבר אסור לבטל כלי מהיכנו להושיב כלי במקום אלא יוכל עוד ליטלו [1]משום דהוי כקונע לו מקום ומחברו בעיטו ודמי למלאכה וכלי זה משיפול בו השמן המוקלה יהא אסור לטלטלו: **מותר.** להניחה שם: **ואין ניאותין.** נהנין: **גמ' אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת הרנגולת לקבל ביצתה.** כשהיא מעולתה במקום מדרון שמא תתגלגל ותשבר. ומדיוקא דמתניתין שמעינן לה דדמי לנותן כלי תחת הגר לקבל בו שמן: **אבל כופה עליה כלי.** ולא תימא אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל: **כאשפה.** ויש לחוש שמא תשבר ברגלי אדם וכופה עליה כלי: **והצלה מצויה התירו.** לטלטל כלי לגרכה ואף על פי שהניחה דבר שאינו ניטל בשבת: **שאינה מצויה.** כגון מדרון וטיפטוף דשמן דמתני': **נשברה לו חבית של טבל** גרסינן: **מביא כלי.** ואף על גב דטבל דבר שאינו ניטל הוא וחבית לא שכיחא דפקעה: **גולפי.** מתניתין היא ומותיב ליה מינה: **גילוגות.** שלבתת הנוטפת מן הגר כדי שלא ילכלך מה שתחתיה ואע"ג דגילוגות לא מיטלטלי ולא שכיחי: איתיביה

מסורת הש"ס

א) [סהמי נוגע במעשרות פ"ה מ"ז], ב) לקמן קיח: ע"ש, ג) לקמן מג. מז:, ד) [כ"ל מפסז], ה) יש ספרים שגרסין כתן כתוב' רב עקבא כמו שהביא הגאון מהר"ר כע"ז שם בהגהותיו. ולולי יפלה נירסת מר עוקבא מסוגיא דב"מ ע. הבא דוחה דבני מר עוקבא כמו שהעיר בפה"ל, ו) [עי' תוספות ומהש לה: ד"ה עורה כו'], ז) [עי' תוס' ע"ז ו. ד"ה בכל תורה], ח) [לקמן מד.].

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אבל. כאי אריא משום דבלע בבינלות. ק"ל דלעמ"ל אף אם עירוי לא הי' בכ"ל הייט בעירוי על נותן אבל הכא דהעירוי על נותה הכלי שהוא חם. אף אם היה העירוי מונח בתוך חם בתמתי נגר מכ"ש בעירוי מכ"ש על כ"ר וכ' ולזר עיי: שם ד"ה ואין נאותין. דבמוקצה מחמת מצות מדה ר"ש. וכיון דאינו ראוי לאכלו מחמת נאותה שעה הוי מוקצה כעצמותו כדין כל מאכל שאינו חי לגלוס. עי' מנ"א ריש סימן תקי"ז וכן כמגלגל הגר בשבת שהוא דולק להחיר זכו מדינא מיתר אלולי שעמת דבכים ולק"מ קוסית המהרש"א:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר לכל הוא נותן כו'. אמיקנא ר' יהודה אריש, דקתני האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. התם פליג ומקיל הוא. דתניא ר"י אומר לכל אילפסין רותחין [הוא נותן]. לכל קדירות רותחין הוא נותן. חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר. מלח כתבלין הוא אי לא. דאסקינא כדתני ר' חייא מלח אינו כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשלה. והיינו דרב נחמן דאמר צריכה מילחא בשולי כבשרא דתורא. ש"מ כי נותן מלח בתבשיל בשבת ואפילו בכלי ראשון אינו בישול. מהניתין אין נותנין כלי תחת הגר לקבל בו את השמן כו'. אמר רב חסדא אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת התרנגולת כו'. כלומר אפילו אם עומדת במקום מדרון וראוין כיון שחלד תיפול הביצה במקום מדרון והשבר, לא התירו לו להטיל תחתיה כלי לקבלה לביצה כדי שלא תישבר. שזה לילד התרנגולת במקום מדרון דבר שאינו מצוי הוא, ומשום אחת שנדחמנה לה כך לא חיישי לה. אבל כיון שדרך רוב התרנגולת להטיל ביציהן לאשפה התירו לכפות על אותה ביצה כלי בשביל שלא תשבר. וזהו פירוש הצלה מצויה התירו הצלה שאינה מצויה לא התירו. ואקשינן והצלה שאינה מצויה לא התירו, והא חבית שנשברה בראש גגו כו'. ושינון בגולפי חדתי. פי' קנקנים חדשים שהן מצויין להפקיע. וניצוצות תחת הגר נמי מילתא דשכיחא היא

עין משפט נר מצוה

לז א מרי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ו טושי"ב אורח סימן שיח סעיף ט:
לח ב מרי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה כב וסי"ב הלכה יג סמג לאוין קפ מור ורש"ש אורח סימן רסה סעיף ג:
לט ג מרי' פכ"ה שם סמג שם טור ושו"ע אורח סימן שי סעיף ו וסימן שכב סעיף ה ופר' תקיג סעיף ד:

תוס' ישנים

א) מ"ש מתרחי שיפשה הלם למטה וסיל של מרם דבס' כל שעה איסה למ"ד זה חה לפסוק המעמה והמלטה ומוגלמין ומירי כשם למלוס כשיעור אלה ולהכי אין מבשל כדי קליפה ינלר ליה משיעור אלה:

מסורת הש"ס

[1] [a] [b] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com